

At tale om, med og igennem litteraturen – en systematisk tilgang til mundtlighed i litteraturundervisningen Svend Skriver

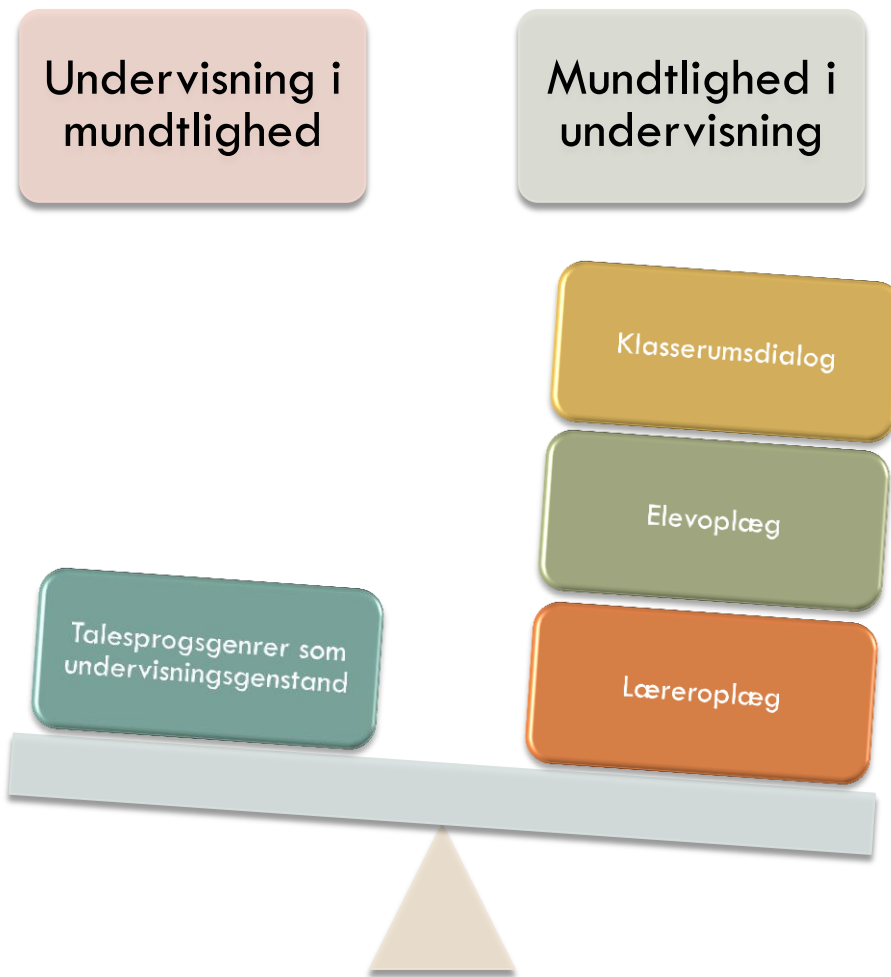

Haugsteds principielle skelnen

- Mundtlighed i undervisningen
 - ▣ Den mundtlige interaktion mellem lærer og elever samt elever og elever
- Undervisning i mundtlighed
 - ▣ Det talte sprog som undervisningens genstand

Haugsted (2004) m.fl.

Klasserummets virkelighed?

Mundtlighed i litteraturundervisningen

- Hvordan kan man beskrive litteratursamtalens rum?
 - Generel formel:
 - Mundtlig interaktion mellem mesterlæsning og tentativ læsning

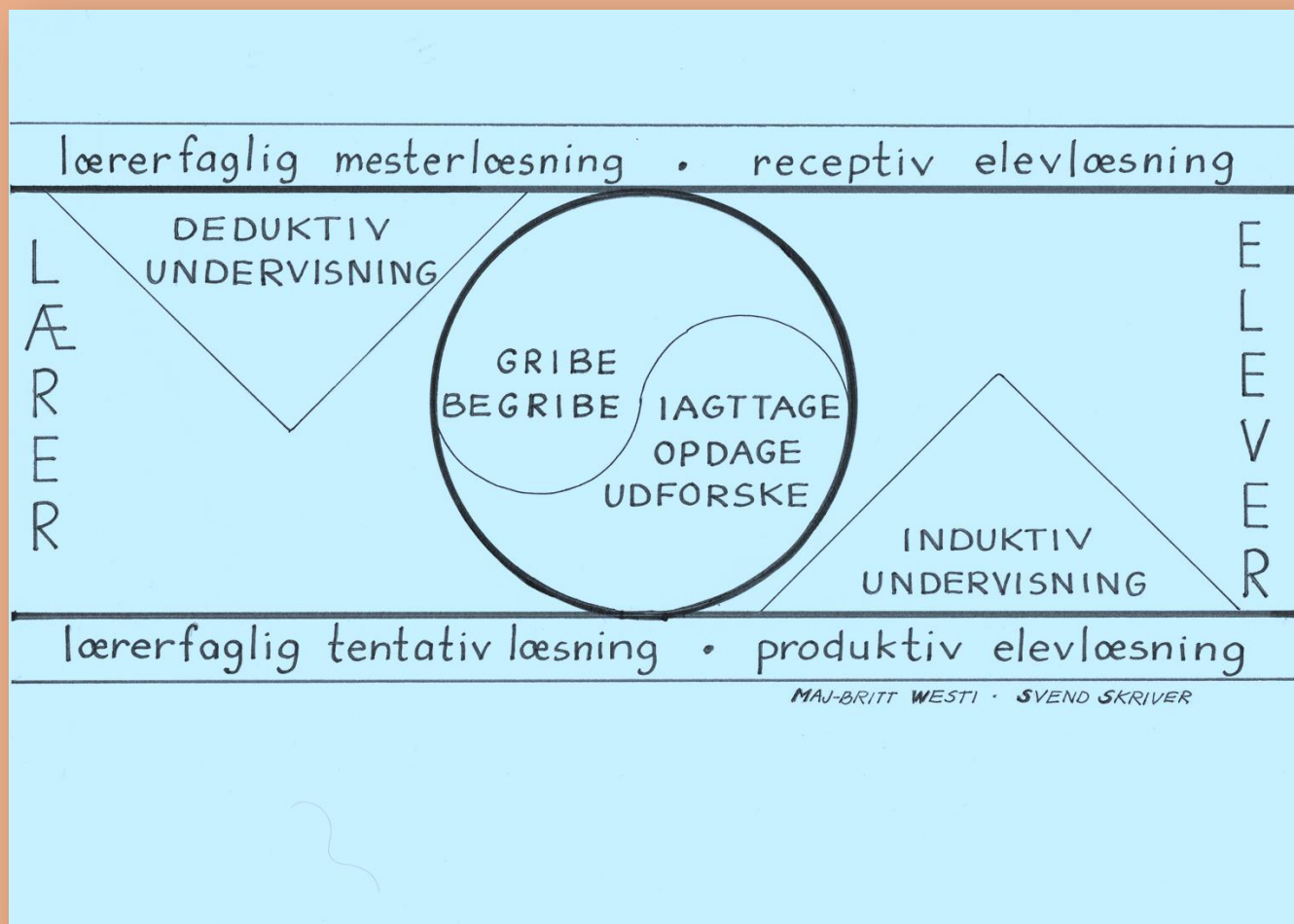
Er det sådan?

Eller sådan?

Mellem mesterlæsning og tentativ læsning

Når eleverne taler om litteraturen

- Et dansk gymnasium november 2010.
- 2.g. biotek, torsdag morgen ('lille fredag') umiddelbart før skolens jubilæumsfest.
- Gruppearbejde om HCAs *Lykke-Peer*
- Arbejdsark med oplæg til produktiv elevlæsning med udgangspunkt i persongalleriet under inddragelse af karakterernes funktion
- Observeret gruppe 2 piger og 2 drenge (39 min.)

Elev til elev – et klip af virkeligheden

- 'Henrik': Flytter farmoren egentlig ind, da faren dør?
- 'Julianne': Det virker det lidt sådan.
- 'Henrik': Ja, ikke?
- 'Julianne': Hun bor sammen med dem.
- 'Marianne': Hun er der i hvert fald altid, ik.
- 'Henrik': Jo, jamen jeg tror nærmest hun flytter ind, da han dør.
- 'Martin': Hun flytter ind, da han døde?
- 'Henrik': Ja, det tror jeg.
- (lang pause)
- 'Henrik': Det står på side 10.
- 'Julianne': At hun flytter ind eller hvad?
- 'Henrik': Der står bare, at hun bliver der.
- 'Julianne': Nåh.

Præstationsminimalisme?

- Korte, fakta-afklarende sætninger.
- Kortlægning og nedskrivning af elementer af romanens handlingsforløb.
- Størstedelen af udsagn er refererende.
- Tangerer kun i begrænset omfang et analytisk og/eller fortolkende niveau.
- Forfølger ikke analytiske iagttagelser
- Taksonomisk niveau stiger markant under lærerens tilstedeværelse
- Insisterende spørgsmål fremkalder analytiske reaktioner fra alle 4 elever

Minimalisme og analytisk mundtlighed

- Man kan udmærket fortolke episoden som et udtryk for præstationsminimalisme.
- Meget at byde på – men udfolder kun i stærkt begrænset omfang analytisk potentiale.
- Man kan også i forlængelse af Haugsted konkludere, at eleverne ikke umotiveret leverer analytisk mundtlighed af sig selv
- De er som flertallet af danske gymnasieelever formodentlig ikke trænet og undervist systematisk i analytisk mundtlighed.

Undervisning i analytisk mundtlighed

- Hvad kan vi gøre?
- Systematisk refleksion over lærerens forventningshorisont til litteratursamtalens karakter
- Systematisk undervisning i analytisk orienteret samtale om tekster ...
- ... herunder samtaletyper, turtagning og aktiv lytning (Haugsted 2004)

Undervisning i analytisk mundtlighed

- Om litteraturen (analyse):
 - ▣ Hvordan skal jeg gengive en tekst? (fx reflekteret parafrase)
 - ▣ Hvad skal jeg lægge vægt på i en analytisk taletur? (fx fokus på vedvarende undersøgelser af de tekniske fænomeners betydning i de konkrete tekster)
- Med litteraturen (fortolkning)
 - ▣ Hvor langt kan jeg gå i en tolknings-taletur? (begynd med at aftegne tekstens tomme pladser nænsomt og reflekteret).
- Igennem litteraturen (perspektivering)
 - ▣ Hvor langt kan jeg bevæge væk fra teksten i en perspektiverende taletur ? (at bruge litteraturen som reflekteret afsæt for videre erkendelse).

Dansk fagets koder som undervisningsgenstand

- Hvordan ekspliciterer vi bedst muligt danskfagets mundtlige koder?
- Hvordan tydeliggør vi vores italesættelse af danskfagligheden for eleverne / de studerende?
- Hvad er jeres svar?

